

ROLA PRZEDSIĘBIORSTW PRODUKCYJNYCH W FINANSOWANIU OCHRONY ŚRODOWISKA

19.1 WSTĘP

Praktycznie każda forma ludzkiej działalności a szczególnie gospodarcza stanowi poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz przez „sprzężenie zwrotne” dla samego człowieka. Dynamiczny rozwój gospodarczy obserwowany w Unii Europejskiej wiąże się nierozzerwalnie z niebezpieczeństwem pogłębiającej się degradacji środowiska przyrodniczego. Coraz częściej obserwować możemy nieefektywne wykorzystanie surowców, pogłębiające się zanieczyszczenie wód, gleby i powietrza oraz wzrost powstawania odpadów produkcyjnych. Zmiany zachodzące w świadomości ekologicznej społeczeństwa, wzrost konkurencji oraz liczne regulacje prawne stosowane przez organy państwa w zakresie ochrony środowiska, skłaniają przedsiębiorstwa produkcyjne do podejmowania działań, które mają na celu ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko. Jednym ze sposobów motywowania przedsiębiorstw do poszukiwania skutecznych sposobów ograniczania emisji zanieczyszczeń, właściwego użytkowania środowiska przyrodniczego oraz zmniejszenia szkód działalności człowieka w środowisku są podatki i opłaty ekologiczne. Skłaniające przedsiębiorstwa do internalizacji negatywnych, ekologicznych efektów swojej działalności. Dlatego celem niniejszego artykułu jest zbadanie obecnie funkcjonującego systemu opłat i podatków ekologicznych oraz roli przedsiębiorstw w finansowaniu ochrony środowiska w Polsce.

19.2 PODATKI I OPŁATY EKOLOGICZNE JAKO EKONOMICZNY INSTRUMENT OCHRONY ŚRODOWISKA

Podatki i opłaty ekologiczne stanowią jeden z ekonomicznych instrumentów ochrony środowiska przyrodniczego. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD ang. Organization for Economic Co-operation and Development) definiuje podatek ekologiczny jako bezzwrotną płatność na rzecz państwa, który nakładany jest na przedmiot opodatkowania [22]. Komisja Europejska podkreśla, iż podatek ekologiczny może zostać nałożony na jednostkę fizyczną (lub jej przybliżenie), której udowodniono negatywny wpływ na środowisko naturalne [3]. Opłaty i podatki ekologiczne rozumiane są jako obciążenia finansowe nakładane na producentów lub doliczane do ceny produktu, wynikające z dużej uciążliwości dla środowiska, zarówno samego produktu jak i jego procesu produkcji. Opłaty stanowią cenę za korzystanie ze środo-

wiska. Płatności dokonuje się za każdą jednostkę wprowadzonych do środowiska naturalnego zanieczyszczeń lub jednostkę zanieczyszczenia środowiska.

Opłaty ekologiczne ściśle wiążą się z emisją zanieczyszczeń do środowiska, gospodarczym korzystaniem ze środowiska, degradacją środowiska czy zużywaniem zasobów naturalnych np. czystej wody. Podatki ekologiczne mogą dotyczyć gotowych produktów, które stanowią zagrożenie dla środowiska przyrodniczego na poszczególnych etapach cyklu życia lub surowców niezbędnych do jego produkcji [2]. Obciążenia finansowe nakładane na producentów skłaniają do ograniczania użycia produktów obciążających środowisko przyrodnicze i zastępowania ich produktami przyjaznymi dla środowiska. Co w efekcie wpływa na rozwój innowacji, zarówno w procesach technologicznych, jak i organizacyjnych [11].

Zgodnie z przyjętymi definicjami podatki ekologiczne zasilają budżet państwa, a kwota podatku nakładana jest na ostatecznego użytkownika, czyli konsumenta. Natomiast opłaty ekologiczne zasilają Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (FOŚiGW) oraz inne fundusze ekologiczne, które zajmują się ochroną środowiska. W tym przypadku stosowana jest zasada „zanieczyszczający płaci”, w związku z czym to producenci zobowiązani są do uiszczenia opłaty za negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. Podatki i opłaty ekologiczne w naturalny sposób łączą konsumentów oraz producentów w poszukiwaniu coraz to bardziej przyjaznych dla środowiska rozwiązań.

19.3 PODSTAWY PRAWNE

Ochrona środowiska przyrodniczego stanowi ważne zadanie zarówno dla społeczeństwa jak i państwa. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej określa, iż jedną z głównych funkcji państwa jest ochrona środowiska oraz działanie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania państwa powinny prowadzić do wspierania działań obywateli na rzecz poprawy środowiska oraz prowadzenia polityki, która zapewni bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu oraz przyszłemu pokoleniu. Dodatkowo Konstytucja zobowiązuje każdego do ponoszenia odpowiedzialności za działania, które spowodują pogorszenie oraz straty w środowisku przyrodniczym [6].

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska wyraźnie wskazuje środki finansowo-prawne ochrony środowiska. Zakłada ona ponoszenie opłat ekologicznych za korzystanie ze środowiska, a w szczególności za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Opłata dotyczy również składowania odpadów oraz poboru wody. Przekroczenie dopuszczalnego limitu zanieczyszczeń lub naruszenie zasad skutkuje nałożeniem kar pieniężnych. Wielkość opłat ekologicznych i kar zależy od ilości i rodzaju zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, ilości i rodzaju składowanych odpadów, ilości i składu ścieków czy poziomu hałasu. Wszystkie środki pieniężne z tytułu opłat ekologicznych i kar zasilają Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [10]. Ustawa ma bardzo szeroki charakter dlatego powstał szereg regulacji prawnych określających stawki opłat ekologicznych. Możemy wyróżnić tutaj ustawy o: odpadach, opakowaniach i odpadach

opakowaniowych, recyklingu pojazdów wycofywanych z eksploatacji, zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie czy systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji [20].

Szczegółowe wytyczne dotyczące opłat produktowych ustala Ustawa z dnia 11 maja 2001 roku o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. W dokumencie określone zostają maksymalne stawki opłat dla poszczególnych opakowań oraz produktów, których dotyczy ustawa. Od 1 stycznia 2013 r. podmiot, który korzysta ze środowiska wnosi odpłatę po każdym półroczu, natomiast opłatę produktową należy uiścić za dany rok kalendarzowy do dnia 31 marca następnego roku. Opłaty dokonuje się na konto Marszałka Województwa, który następnie przekazuje je FOŚiGW [19].

Podatki ekologiczne stanowią istotny instrument Zintegrowanej Polityki Produktowej. Głównym celem ZPP jest pełniejsze zaspokojenie potrzeb konsumenta, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne. W celu ochrony środowiska przyrodniczego Komisja Europejska zachęca do wprowadzania na szczeblu regionalnym i wspólnotowym obciążeń finansowych. Mają one prowadzić do zmiany modelu produkcji i konsumpcji, które będą sprzyjały realizacji zasad zrównoważonego rozwoju [17].

19.4 TYPOLOGIA PODATKÓW I OPŁAT EKOLOGICZNYCH

Podatki i opłaty ekologiczne mogą przybierać następujące formy:

- opłaty (podatki) produktowe – (product charges) dotyczą przede wszystkim produktów, które są szkodliwe dla środowiska w poszczególnych fazach: produkcji, konsumpcji oraz użytkowej. Opłaty te znajdują zastosowanie w odniesieniu do produktów używanych na masową skalę [5];
- opłaty (podatki) emisyjne – (emission charges) są to płatności za każdą jednostkę zanieczyszczeń wprowadzonych do środowiska. Wysokość opłat zależy w głównej mierze od ilości i jakości emitowanych substancji do środowiska [4];
- opłat administracyjnych – (administrative charges) to płatności ponoszone za czynności urzędowe, do których możemy zaliczyć: wydawanie pozwoleń lub koncesji czy wyszukiwanie informacji ekologicznej przez organ administracji. Opłaty te zwykle pokrywają koszty związane z funkcjonowaniem instytucji administrujących ochronę środowiska [1];
- opłat za użytkowanie – (user charge) opłaty ponoszone są za usługi służące ochronie środowiska oraz za korzystanie z zasobów naturalnych. Obejmują opłaty pokrywające koszty zbiorowego unieszkodliwiania zanieczyszczeń czy dostawy wody;
- zbywalne pozwolenia – dotyczą zarówno pozwolenia na korzystanie ze środowiska, wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska czy działań wpływających na stan środowiska przyrodniczego [18].

Podatki emisyjne związane z wprowadzaniem zanieczyszczeń do środowiska obejmują emisję pyłów i gazów do powietrza, składowanie odpadów, odprowadzanie

ścieków oraz emisję hałasu. Opłaty te obejmują spalanie paliwa w silnikach spalinowych (np.: w samochodach służbowych, maszynach roboczych, pojazdach szynowych, ciągnikach rolniczych, wózkach widłowych), spalanie energetyczne (np.: kotłownie, agregaty prądotwórcze), przeładunek paliw (np.: stacje paliw za napełnianie zbiorników pojazdów), chów lub hodowlę zwierząt oraz źródła technologiczne (np.: spawanie, lakierowanie samochodów, itp.) [12]. Opłaty produktowe nakładane na produktu szkodliwe dla środowiska dotyczą najczęściej benzyny, oleju napędowego, gazu oraz energii. Opłaty nakładane są również na baterie, środki ochrony roślin oraz akumulatory samochodowe.

Obok podatków i opłat ekologicznych możemy wyróżnić również inne obciążenia finansowe, które związane są z korzystaniem ze środowiska. Należą do nich przede wszystkim opłaty związane z nieprzestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony środowiska [7].

19.5 STAWKI OPŁAT PRODUKTOWYCH I OPŁAT EKOLOGICZNYCH

Zgodnie z wcześniej wspomnianymi aktami prawnymi wysokość opłat i podatków ekologicznych są szczegółowo określone. Opłata naliczana jest według stawek obowiązujących w dniu korzystania ze środowiska.

W przypadku opłat produktowych możemy wyróżnić opłaty za produkt oraz opakowanie. Tabela 19.1 przedstawia szczegółowe stawki opłat produktowych dla poszczególnych opakowań. Przykładowo za 1 kg opakowania z tworzywa sztucznego należy uiścić opłatę w wysokości 2,73 zł. Za 1 kg opakowania z aluminium 1,37 zł, a za opakowanie ze szkła gospodarczego 0,26 zł [13].

Tabela 19.1 Szczegółowe stawki opłat produktowych dla poszczególnych opakowań

Lp.	Rodzaj opakowań (jednostkowych, transportowych, zbiorczych)	Stawka za 1kg [zł]
1.	Opakowania z tworzyw sztucznych	2,73
2.	Opakowania z aluminium	1,37
3.	Opakowania ze stali, w tym blachy stalowej	0,82
4.	Opakowania z papieru i tektury	0,65
5.	Opakowania ze szkła gospodarczego	0,26
6.	Opakowania z drewna	0,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie [13]

Tabela 19.2 ukazuje szczegółowe stawki opłat produktowych dla produktów: olejów smarowych oraz opon. Za 1 kg olejów smarowych przedsiębiorstwo musi uiścić opłatę w wysokości 2.07 zł. Natomiast w przypadku opon, poszczególne stawki wahają się pomiędzy 0,40 zł do 2,18 zł. Co roku Minister Środowiska wydaje obwieszczenie o maksymalnych stawkach opłat produktowych obowiązujących w następnym okresie kalendarzowym. W 2014 roku maksymalna stawka opłat produktowych dla opakowań wynosi 4,69 zł, natomiast w przypadku opłaty produktowej dla olejów i nowych opon wynosi 3,14 zł, a dla opon używanych 12,55 zł [9].

Tabela 19.2 Szczegółowe stawki opłat produktowych dla produktów

Lp.	Rodzaj	Stawka za 1kg [zł]
1.	Oleje smarowe	2,07
2.	- opony nowe pneumatyczne z gumy, stosowane w samochodach osobowych,	2,18
	- opony nowe pneumatyczne z gumy, stosowane w autobusach i samochodach ciężarowych,	2,18
	- opony nowe pneumatyczne z gumy, stosowane w pojazdach i maszynach rolniczych i leśnych,	0,40
	- opony bieżnikowane z gumy, stosowane w samochodach osobowych,	1,12
	- opony bieżnikowane z gumy, stosowane w autobusach samochodach ciężarowych.	0,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie [13]

Minister Środowiska w obwieszczeniu wyznacza również jednostkowe stawki opłat za korzystanie ze środowiska. Tabela 19.3 obrazuje górne jednostkowe stawki za korzystanie ze środowiska w 2014 roku. W przypadku gazów i pyłów wprowadzanych do środowiska najwyższa opłata wynosi 377,96 zł/kg i dotyczy arsenu, azbestu i niklu. Najniższa opłata obejmuje tlenek węgla i wynosi 0,11 zł/kg. Opłacie podlega ponad 1000 różnych gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza. Za zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki należy uiszczyć opłatę w wysokości 233,08 zł/kg, natomiast za odpady zawierające fenole, rtęć i siarczyny kwotę w wysokości 164,06 zł/kg [8].

Tabela 19.3 Górne jednostkowe stawki za korzystanie ze środowiska w 2014 roku

Lp.	Przedmiot opłat	Górna jednostkowa stawka opłaty
1.	Gazy lub pyły wprowadzane do powietrza	385,17 zł/kg
2.	Substancje wprowadzane ze ściekami do wód lub ziemi	246,95 zł/kg
3.	Wody chłodnicze wprowadzanie do wód lub do ziemi	28,21 zł/dam ³
4.	Umieszczenie odpadów na składowisku	282,17 zł/Mg
5.	Pobór wody podziemnej	4,19 zł/m ³
6.	Pobór wody powierzchniowej śródlądowej	2,18 zł/m ³

Źródło: opracowanie własne na podstawie [8]

W przypadku braku odpowiednich pozwoleń na emisję zanieczyszczeń, pobór wody oraz wprowadzania ścieków przedsiębiorstwa są zmuszone uiszczyć opłatę podwyższoną o 500%.

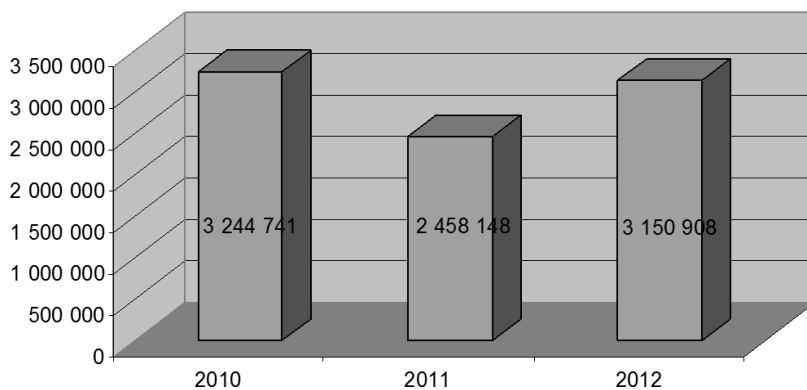
19.6 WPŁYWY I WYDATKI NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Od 1989 roku głównym ogniwem systemu finansowania ochrony środowiska jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 1993 roku do systemu

włączono wojewódzkie fundusze ochrony środowiska. Na podstawie ustawy o ochronie środowiska NFOŚiGW prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, realizując zasadę „zanieczyszczający płaci”. Jego budżet zasilany jest głównie z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wydawanych pozwoleń na dopuszczalną emisję gazów cieplarnianych oraz opłat wynikających z recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. NFOŚiGW na swoją działalność pozyskuje również zagraniczne środki m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. Do głównych obowiązków NFOŚiGW należy finansowanie ochrony powietrza i klimatu, powierzchni ziemi, wód, przyrody i krajobrazu. Środki finansowe przekazywane są również na działania mające zapobiegać klęskom żywiołowym, edukację ekologiczną, odnawialne źródła energii oraz recykling odpadów. W ramach tych zadań Fundusz ze swoich środków udziela pożyczek, przyznaje dotacje inwestycyjne oraz udziela dopłat do kredytów [21].

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej co roku w kwietniu przedstawia sprawozdanie ze swojej działalności za poprzedni rok, w której zawiera szczegółowe dane dotyczące przychodów oraz wydatków ponoszonych na ochronę środowiska. Analizie poddano dane zamieszczone w trzech ostatnich, dostępnych sprawozdaniach funduszu.

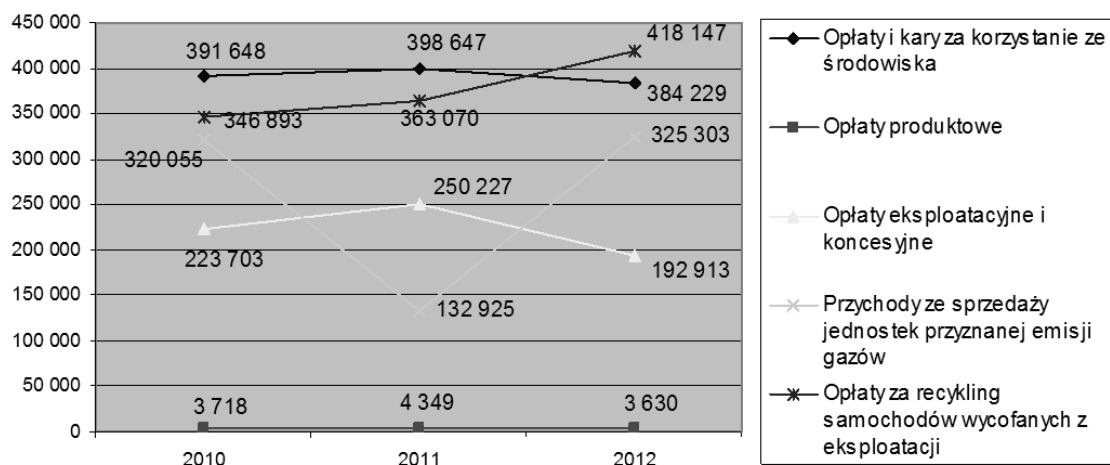
Rys. 19.1 przedstawia przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2010-2013. W 2010 roku można zaobserwować największe przychody z działalności funduszu, które wynosiły 3 225 mln zł. Natomiast w roku 2011 nastąpił spadek przychodów o prawie 25% w porównaniu do roku poprzedniego (spadek o blisko 787 mln zł). W roku 2012 możemy zauważyć wzrost przychodów Funduszu, które wynosiły 3 151 mln zł.

Rys. 19. 1 Przychody z działalności NFOŚiGW w latach 2010, 2011 i 2012 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [14, 15, 16]

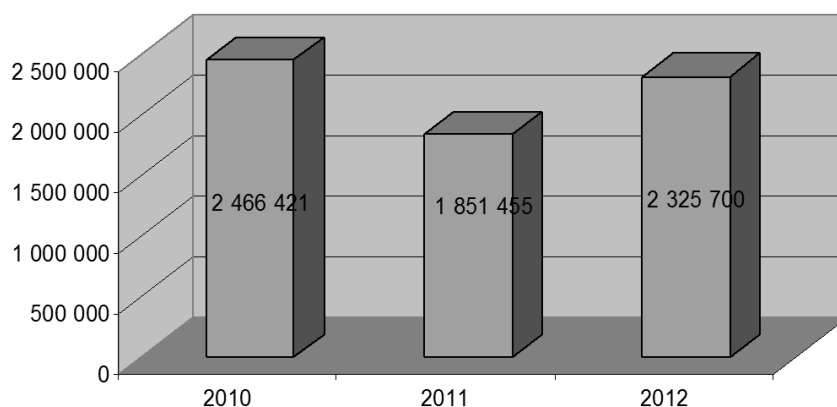
Szczegółowy podział przychodów z tytułu opłat i kar przedstawia rys. 19.2. Przychody te stanowią odpowiednio w 2010 roku 60%, w 2011 roku 53% oraz 2012 roku 57% całkowitych przychodów NFOŚiGW. Pozostałe wpływy wynikają z dotacji budżetu państwa, z tytułu zwrotu pożyczek, zwrotu rat pożyczek i kredytów, środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz kar wynikających z ustawy o biopaliwach i ustawy o prawie energetycznym.

Rys. 19.2 Przychody NFOŚiGW z tytułu opłat i kar w latach 2010, 2011 i 2012 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [14, 15, 16]

Jak można zauważyć na rysunku 2 w 2010 i 2011 roku największe przychody wpłynęły do budżetu Narodowego Funduszu z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska (odpowiednio 391 mln zł, 398 mln zł), natomiast w 2012 roku najwięcej środków wpłynęło z tytułu opłaty za recykling samochodów wycofanych z eksploatacji (418 mln zł). W latach 2010-2012 największe wpływy osiągnięto w związku z opłatami i karami za korzystanie ze środowiska, które stanowią prawie 15% całkowitych środków uzyskanych przez Fundusz w tych latach (7519 mln zł). Drugie największe wpływy osiągnięto z tytułu opłat za recykling samochodów wycofanych z eksploatacji, które wynosiły 1128 mln zł, stanowiące 13% całkowitych przychodów. Kolejne miejsca zajmują opłaty eksploatacyjne (667 mln zł) oraz przychody ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów (778 mln zł). W poszczególnych latach najmniejsze wpływy osiągnięto z tytułu opłaty produktowej. Łącznie była to kwota w wysokości 11 mln zł.

Rys. 19.3 Wydatki NFOŚiGW w latach 2010, 2011 i 2012 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [14, 15, 16]

Wydatki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przedstawia rys. 19.3. W ciągu trzech lat na działalność NFOŚiGW przeznaczono 6644 mln zł. Największa kwota została przekazana w roku 2010 i wynosiła 22466 mln zł. Następnie nastąpił spadek wydatkowania związany ze spadkiem przychodów do budżetu

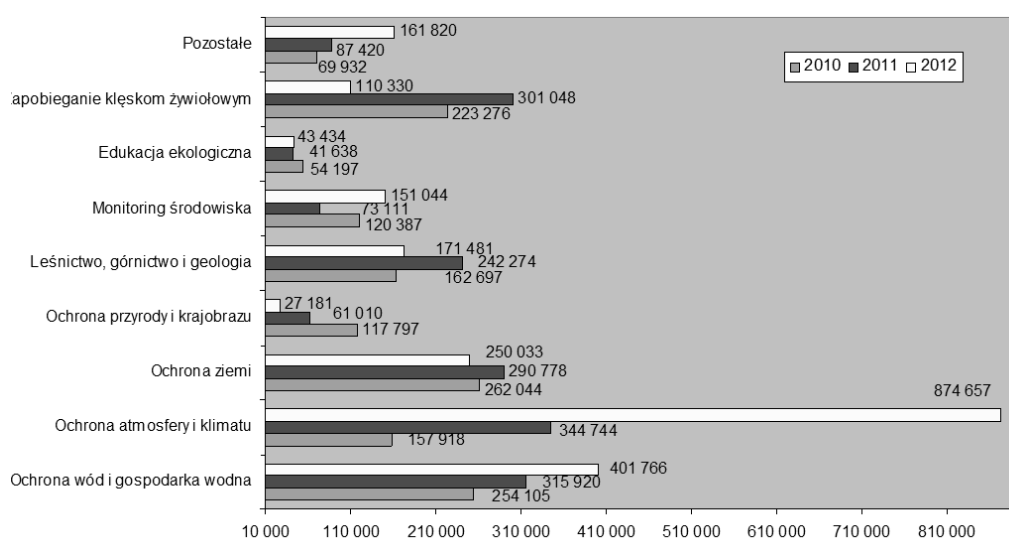
tu Funduszu (1851 mln zł). W 2012 roku nastąpił wzrost wydatków poniesionych przez Fundusz w kwocie 2326 mln zł. To o 1/4 więcej niż w roku poprzednim.

Porównując przychody i wydatki NFOŚiGW można zauważyć, iż wydatki stanowią odpowiednio 76%, 75% oraz 73% całkowitych przychodów Funduszu.

Środki finansowe NFOŚiGW w większości przeznaczane są na działania związane z ochroną środowiska. Część wydatków obejmuje m.in. koszty bieżącej działalności, zakupy i inwestycje własne oraz środki przekazane do budżetu na dofinansowanie zadań państwowych. Oznacza to, iż 80% całkowitych wydatków zostało przekazanych na finansowanie ochrony środowiska. W 2010 roku wydano 1422 mln zł, w następnym roku 1758 mln zł, a w kolejnym 2192 mln zł.

Rys. 19.4 przedstawia podział środków przekazanych przez NFOŚiGW na ochronę środowiska. W 2010 roku najwięcej środków przekazano na rzecz ochrony ziemi (262 mln zł), a w następnych latach na ochronę atmosfery i klimatu (odpowiednio 345 mln zł i 875 mln zł). Około 3% nakładów pieniężnych w 2010 i 2011 roku przeznaczono na działalność związaną z edukacją ekologiczną. Natomiast w 2012 roku na ochronę przyrody i krajobrazu przeznaczono tylko 27 mln zł. W przeciągu trzech lat najwięcej środków przekazano na ochronę atmosfery i klimatu. Na ten cel przekazano 1/5 całkowitych wydatków (1377 mln zł).

Ochrona wód i gospodarka wodna oraz ochrona ziemi to kolejne działania, na które w latach 2010-2012 wydawano najwięcej pieniędzy (odpowiednio 15% i 12%). Kolejne miejsca zajmuje zapobieganie klęskom żywiołowym, na które przekazywana jest co dziesiąta złotówka. Następnie środki przekazywane są na działania związane z leśnictwem, górnictwem i geologią (576 mln zł). W następnej kolejności finansowaniu poddano monitoring środowiska, tylko 5% środków wydatkowanych przez NFOŚiGW. Z kolei na finansowanie pozostałych działań związanych z ochroną środowiska w ciągu trzech lat wydano 319 mln.

Rys. 19.4 Podział środków wydatkowanych przez NFOŚiGW na ochronę środowiska w latach 2010, 2011 i 2012 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [14, 15, 16]

Pozostałe działania obejmują: pracę naukowo-badawczą, efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach oraz umarzanie pożyczek. Najmniej środków przekazano na ochronę przyrody i krajobrazu oraz edukację ekologiczną.

PODSUMOWANIE

Podatki i opłaty ekologiczne to istotny bodziec do podejmowania działań, które mają sprzyjać ochronie środowiska. Motywują producentów oraz konsumentów do proekologicznych form zachowań m.in. segregacji odpadów, ponownego ich wykorzystania w procesie recyklingu oraz ograniczania emisji zanieczyszczeń do środowiska. Właściwie zaprojektowany system podatków i opłat ekologicznych pozwala państwu w skuteczny sposób realizować zadania z zakresu ochrony środowiska. Istotną rolę w systemie finansowania ochrony środowiska pełnią jednak przedsiębiorstwa, ponieważ to w większości ich środki przekazywane w postaci opłat i podatków ekologicznych umożliwiają podjęcie działań ograniczenia negatywnych skutków działalności człowieka. Wynika to przede wszystkim z filozofii funkcjonowania tego systemu, w którym zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” to właśnie przedsiębiorstwa, jak podmioty odpowiedzialne w głównej mierze za degradację ekosystemów naturalnych, ponoszą największy ciężar akumulacji środków finansowych w jego obrębie, przeznaczonych później na finansowanie przyszłych zadań wynikających z polityki ekologicznej państwa.

LITERATURA

- 1 Bartnicza B., Ptak M.: Opłaty i podatki ekologiczne. Teoria i praktyka, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011, s. 57.
- 2 Dobrzańska B., Dobrzański G., Kiełczowski D.: Ochrona środowiska przyrodniczego, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2008, s.319.
- 3 Environmental taxes a statistical guide, European Commission, Luxembourg, 2001.
- 4 Famielec J.: Instrumenty polityki ekologicznej w krajach OECD, Biblioteka Ekonomia i Środowisko, 2000, nr 1, s. 69.
- 5 Fiodor B.: Opłaty produktowe jako ekonomiczny instrument internalizacji środowiskowych niekorzyści zewnętrznych – istota, funkcje, cele, [w:] S. Czaja (red.), Instrumenty rynkowe w ochronie środowiska, Biblioteka Ekonomia i środowisko nr 29, Jugowice-Wrocław 2002, s. 79.
- 6 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku.
- 7 Małecki P.: Opłaty ekologiczne o charakterze sankcji w polskim prawie ochrony środowiska [w:] E. Sidorczyk-Pietraszko (red.), Funkcjonowanie przedsiębiorstw w warunkach zrównoważonego rozwoju i gospodarki opartej na wiedzy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok, 2009, s.240.
- 8 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 13 sierpnia 2013 r. w sprawie wysokości stawek za korzystanie ze środowiska w 2014 roku.
- 9 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 września 2013 r. w sprawie maksymal-

- nych stawek opłat produktowych na rok 2014.
- 10 Opłaty samorządowe w Polsce- problemy praktyczne, [red.] G. Liszewski, Białystok 2010, s.264-266.
  - 11 Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012. Z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa 2008.
  - 12 Ptak M, Podatki ekologiczne a system handlu uprawnieniami do emisji – zagadnienia teoretyczne, [w:] Czasopismo Europejskiego Stowarzyszenia Środowiska i Zasobów Naturalnych (2012), nr 1(41) s. 25.
  - 13 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowych stawek opłat produktowych.
  - 14 Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2010 roku, Warszawa, 2011.
  - 15 Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2011 roku, Warszawa, 2012.
  - 16 Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2012 roku, Warszawa, 2013.
  - 17 Strategia wdrażania w Polsce Zintegrowanej Polityki Produktowej, Ministerstwo Środowiska, 2005.
  - 18 Śleszyński J., Ekonomiczne problemy ochrony środowiska, Agencja Wydawnicza ARIES, Warszawa 2000, s. 25.
  - 19 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej.
  - 20 Podstawy prawne ochrony środowiska w Polsce, www.ekoportal.gov.pl/, [dostęp: 28.03.2014].
  - 21 O Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, <http://www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/>, [dostęp: 28.03.2014].
  - 22 Environmental Taxes, www.oecd.org, [dostęp: 28.03.2014].

ROLA PRZEDSIĘBIORSTW PRODUKCYJNYCH W FINANSOWANIU OCHRONY ŚRODOWISKA

Streszczenie: Artykuł przedstawia system finansowania ochrony środowiska za pomocą środków pochodzących z podatków i opłat ekologicznych, uiszczanych przez przedsiębiorstwa produkcyjne. Analizuje obowiązujące przepisy oraz rodzaje opłat ekologicznych. Ukazując jednocześnie wysokość stawek za korzystanie ze środowiska przyrodniczego. Ponadto analizuje, także szczegółowy podział wpływów i wydatków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w związku z finansowaniem zadań z zakresu ochrony środowiska.

Słowa kluczowe: Opłaty ekologiczne, podatki ekologiczne, opłata produktowa, finansowanie ochrony środowiska, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

THE ROLE MANUFACTURING COMPANIES FINANCING ENVIRONMENTAL PROTECTION

Abstract: This article presents a system of financing environmental protection using funds from taxes and environmental fees, paid by manufacturing companies. Analyzes existing provisions and the types of environmental charges. Appearing at the same time the amount of rates for the use of the natural environment. In addition, analyzes, including a detailed breakdown of revenue and expenditure of the National Fund for Environmental Protection and Water Management in connection with the financing of the tasks of environmental protection.

Key words: Ecological fees, ecotaxes, product fees, financing of environment protection, Fund of Environment Protection and Water Management

Justyna SŁONIMIEC, Katarzyna MARCINIAK
Anna KOWALEWICZ, Paulina SZATKOWSKA
Uniwersytet Zielonogórski
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Podgórna 50, 65-246 Zielona Góra
e-mail: j.slonimiec@gmail.com; p.szatkowska@wez.uz.zgora.pl